

Žrtve na Kamniškem

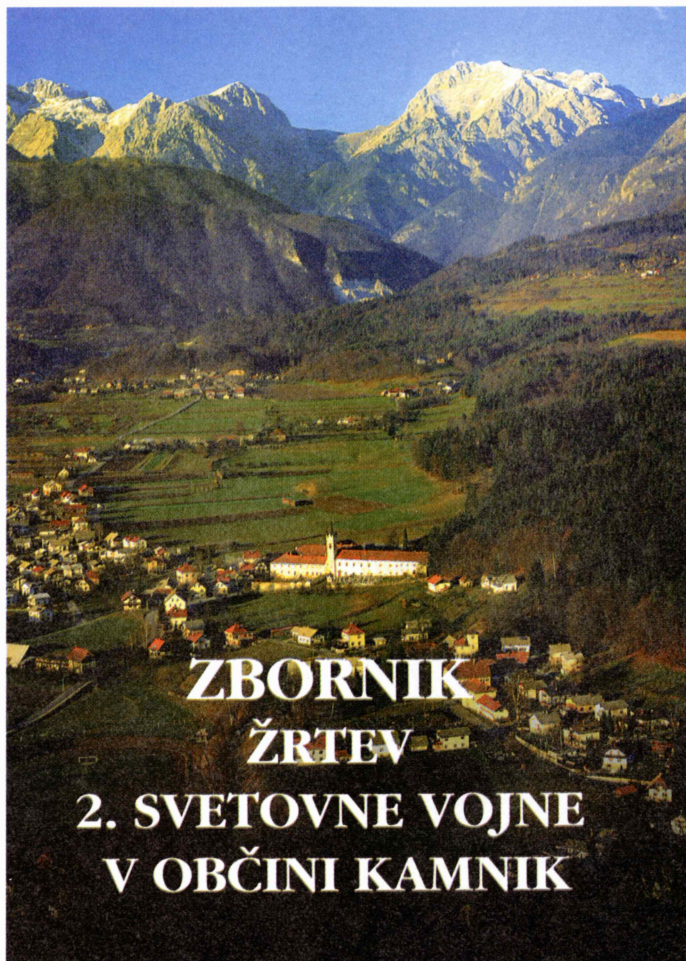
Občina Kamnik je leta 1998 izdala *Zbornik žrtev 2. svetovne vojne v občini Kamnik*, ki je bil sad marljivega dela občinske komisije za popis žrtev. Zdaj je izdala že drugo, popravljeno in dopolnjeno izdajo, obe je uredil Milan Šuštar, ki se odlikuje predvsem po prodornem eseju zgodovinarja Jožeta Dežmana.

Druga izdaja je v prvem delu ponatisnila tabele in vsa spremna besedila iz prve izdaje. Struktura prve izdaje je bila: okoli 70 strani tabel z natančnimi podatki žrtev druge svetovne vojne in okoli 70 strani spremnih besedil. Spremnje besede so bile štiri: *Nekateri dogodki v Kamniku in okolici v letih 1942-1944 v luči arhivskega gradiva* (dr. Marjan Korša), *Leta 1945* (Milan Windschnurer), *Prisilno mobilizirani v nemško vojsko* (Alojz Žibert), *Preteklost, identiteta, kultura* (Igor Senčar).

Novosti druge izdaje sta dve. Najprej je objavljenih 19 novih imen. Velika obogatitev nove izdaje je analiza z naslovom *Čas terorizmov in čas spraševanja vesti*. V njej je zgodovinar Jože Dežman komentiral seznam kamniških žrtev na način, ki bi ga zgodovinar dr. Oto Luthar, predstojnik ZRC SAZU, verjetno okarakteriziral še s kakšnimi drugimi, bolj grobimi izrazi, kot je, da gre za "revizionistično" zgodovinopisje. Dežman je namreč močno problematiziral dosedanje zgodovinopisje o NOB, za katerega uporablja izraz "komunistični sistem ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil".

Partizanski poboji

Vseh žrtev druge svetovne vojne v občini Kamnik je bilo 1.160. Od tega je bilo ubitih kar 494 civilistov, kar jasno govori o umazanosti te vojne. Če številk pogledamo še podrobneje, pridemo do bistva dogajanja. Čeprav je območje Kamnika ves čas vojne bilo pod nemško okupacijo, ni

so žrtve civilistov nič manjše kot na območju Dolenjske in Notranjske, ki je bilo pod italijansko okupacijo prava topla greda za komunistično-partizanski revolucionarni teror.

Med žrtvami je bilo 1.059 moških in 101 ženska. Od tega je 85 žensk izgubilo življenje kot civilistk: 43 jih je ubil okupator, kar 36 pa partizani, kar pomeni, da se partizani niso nič razlikovali od okupatorja. Partizani so pet žensk ubili že leta 1942, 14 leta 1943, 13 leta 1944 in tri leta 1945. Partizani so na Kamniškem pobili kar 145 civilnih oseb, od tega 38 že leta 1942, kar je za to zgodnje obdobje vojne izredno veliko, leta 1943 pa kar 53.

O partizanskem nasilništvu na Kamniškem govori tudi podatek, da so sami ubili kar 27 partizanov, kar je 7 odstotkov vseh partizanskih žrtev. Ta podatek pove, kot je zapisal Dežman, "s kakšno krutostjo so se parti-

zanska poveljstva znašala nad svojo vojsko, da se jim ni razbežala. Ko bodo znani realni podatki o številu ljudi, ki so dezertirali iz partizanskih vrst, bomo lahko realneje ocenili ves obseg nasilja, ki je bilo potrebno za obstoj revolucionarne armade."

60 Nemcev in 1.160 Slovencev

Dežman navaja, da so partizani ubili komaj 60 pripadnikov okupacijskih sil. Ta številka povsem negira mit o NOB, če vemo, da so v istem času partizani umorili kar 145 civilistov. Če tej številki prištejemo še talce (čez 130) in žrtve taborišč (čez 70), za katere so posredno prav tako odgovorni partizani, dobimo strahljivo podobo slovenskega partizanstva. Končna bilanca partijskega NOB na Kamniškem je: okoli 60 ubitih okupatorjevih vojakov za ceno 1.160 ubitih Slovencev. Namesto osvoboditve pa diktatura. K

temu je treba prišteti vsaj še hudo materialno uničenje in strahovite travme, ki trajajo vse do današnjih dni.

Dežman je na podlagi številne partizanske spominske literature lahko prišel samo do naslednje ugotovitve: "Mit o udarni in zmagoviti partizanski vojski je prekril resnico, da so se partizanske enote praviloma umikale pred močnejšim sovražnikom, tako sposobnost poveljnikov kot oborožitev sta bili prešibki. Večino energije so porabili za preživetje, premike, prehranjevanje in oskrbo. Dobršen del moštva je bil stalno neoborožen, včasih so več energije porabili za to, da so preprečevali dezertacije iz lastnih vrst kot za spopade z okupatorjem. Partizanska armada se je proti koncu vojne vedno bolj birokratizirala, naraščalo je število raznih služb, vse več partizanov je bilo zaposlenih tudi v profesionalnem političnem aparatu, tajni politični policiji in oblastnih organih na vseh ravneh."

Mit o enobeju

Vsak, ki bere "partizansčino", teh pa je danes izredno malo, saj se ljudje raje zadovoljujejo z indoktriniranim mitom o partizanih in enobeju, bo prišel do enakih ugotovitev. Ali če dodamo citiranemu, partizanska vojska je bila v vsem svojem bistvu partijska revolucionarna vojska; potrebna partiji predvsem za trasi-ranje poti na oblast. Vse drugo je le mit, zanj pa moramo ugotoviti, da še vedno oklepa zavest Slovencev.

Jože Dežman je v drugem delu svojega eseja podrobneje prikazal primere partizanskega nasilja nad tremi družinami in življenje hčera in sinov pobitih po vojni, ko so bili zasramovani in zaznamovani in še vedno iščejo resnico in pravico za svoje umorjene starše. Prva je Zavasnikova iz Zgornjega Tuhinja: partizani so 7. aprila 1945 ubili očeta in nosečo mater. Druga je Lukanova iz Zgornjih Stranj: partizani so 14. decembra 1943 ubili očeta in mater. Tretja pa je Šimenčeva iz Nevelj: partizani so 29. 9. 1942 ubili očeta Maksimiljana Šimenca. **I. Ž.**